

Skilsmisse øger børns risiko for mental mistrivsel

Kan man påvise en sammenhæng mellem skilsmisse og mental mistrivsel hos børn? I 2015 var skilsmisseraten på knap 49% i Danmark, og en stor andel af danske børn vokser op i hjem med skilte forældre. Derfor er det vigtigt at sætte fokus på børns mentale reaktioner på forældrenes skilsmisse.

Af Anna Fasting
4 oktober 2016

Fokus på børns mentale trivsel

Når forældre går fra hinanden er der risiko for, at bruddet går ud over børnenes mentale trivsel og skilsmissebørn kan både udvikle følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemer. Det påpeger forsker i psykiatri Niels Bilenberg og kolleger, der har studeret sammenhængen mellem børns mentale helbred og psykosociale risikofaktorer i deres liv. (1) Men hvordan kan man påvise, om det er skilsmissen eller andre faktorer, der spiller en afgørende rolle?

Langtidsstudie påviser sammenhæng

Bilenberg og kolleger satte sig for at kortlægge børns mentale helbred før og efter en skilsmisse. Derfor undersøgte forskerholdet de samme børn to gange med otte års interval – første gang da de var 7-8- år gamle, og anden gang da de var 15-16 år. Hos overvægten af de børn, der havde gennemlevet en skilsmisse, fandt forskerholdet signifikante negative forandringer i det mentale helbred, kun overgået af en forælders død eller alvorlige sygdom. Forskerholdet kunne via registerdata screene for og udelukke andre faktorer, der også kunne have haft negativ effekt på børnenes trivsel. Med en kombination af metoder kan studiet således minimere sandsynligheden for, at der var andre grunde til børns mentale problemer end selve skilsmissen.

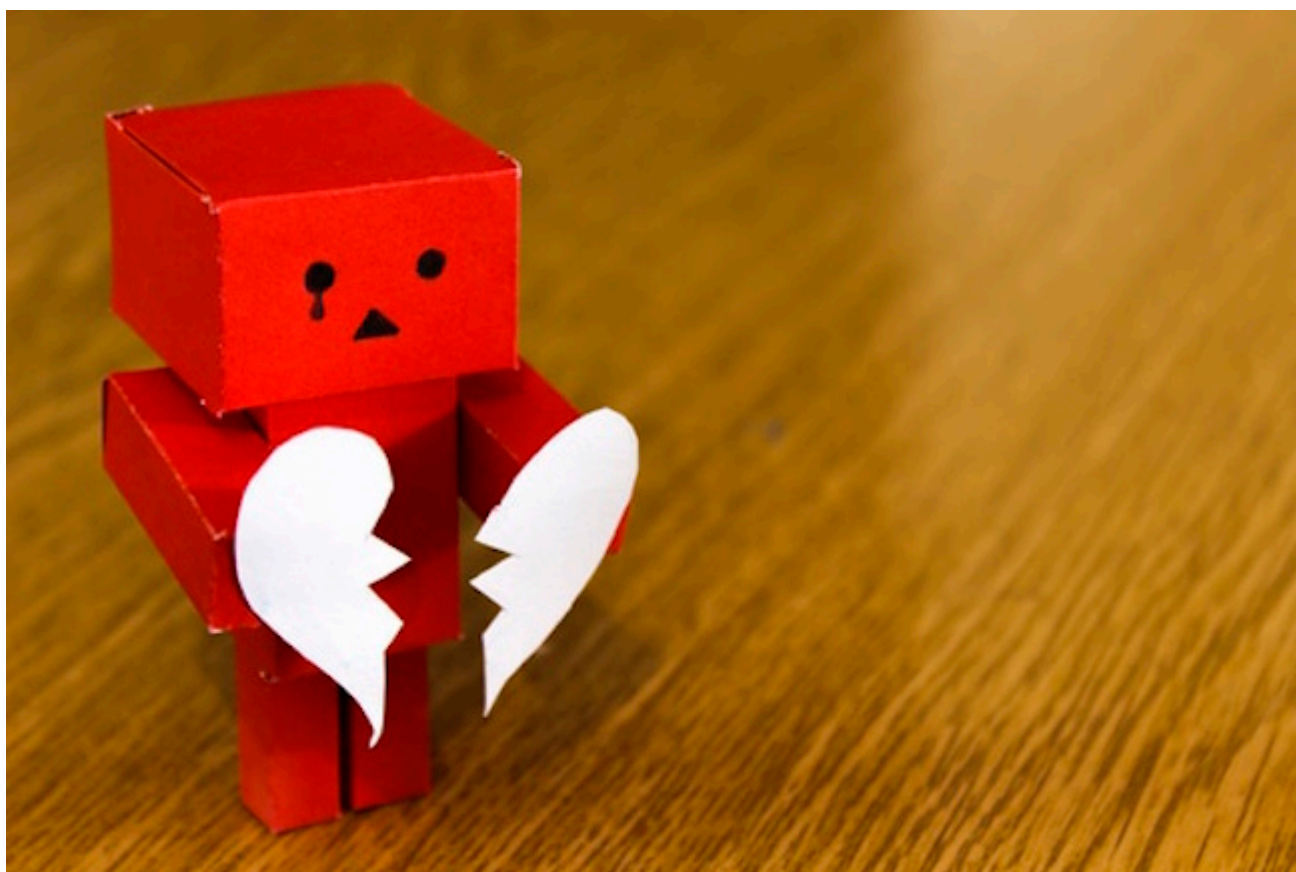
"Risikofaktorer kan eksempelvis være forældres sygdom, forældres død, økonomisk ringe kår og forældres arbejdsløshed."

Mange risikofaktorer forringer mentalt helbred

Undersøgelsen viser, at der er tydelig sammenhæng mellem det samlede antal risikofaktorer (negative livsbegivenheder) i et barns liv, og barnets udvikling af mentale helbredsforstyrrelser. Risikofaktorer kan eksempelvis være forældres sygdom, forældres død, økonomisk ringe kår og forældres arbejdsløshed. Børn som var udsat for flere risikofaktorer i deres liv, herunder forældres skilsmisse, mellem første og anden undersøgelse, havde signifikant forhøjede mentale symptomer. Gruppen af børn, der oplever mange risikofaktorer, er derfor i højere risiko for kroniske mentale problemer og kronisk problemadfærd; disse risikofaktorer bør ifølge forskerne tages med i betragtning ved forebyggelse og behandling af børn.

Lignende fund i tidligere studier

Bilenberg og kolleger har forud for deres undersøgelse gennemgået 13 nyere psykiatriske forskningsstudier. Forskergruppen konkluderer, at de tidligere studier samlet set finder, at skilsmisse er en væsentlig risikofaktor, når det gælder børns mentale trivsel. Bl.a. viser den svenske forsker i Børne- og Ungdomspsykiatri Teresia Angarne-Lindberg sammen med dansk lektor i Psykologi Marie Wadsby, at børn af skilte forældre har øget risiko for at blive indlagt på børnepsykiatriske afdelinger (2). Skilsmissebørns mistrivsel kan dog også hænge sammen med forældrenes konflikter før selve bruddet; den new zealandske forsker i ungdomspsykiatri David M. Fergusson og kolleger finder netop i en anden undersøgelse, at børns adfærdsproblemer efter skilsmissen skyldes problematiske forhold i familien forud for skilsmissen (3). Dette er med til at understrege, at forældrekonflikter er skadelige for børns mentale helbred - både når de forekommer hos samboende par og æftfæller og hos forældre, der er gået fra hinanden (4).

Pexel

Sværere at påvise årsag i tidligere studier

Forskere har længe interesseret sig for, hvad skilsmisse gør ved børn. Men tidligere studier har primært været tværsnitsundersøgelser, og har kun bestået af enkeltstående undersøgelser - uden et langtidsperspektiv, der giver mulighed for viden om børns mentale trivsel før og efter en skilsmisse, og uden at inddrage registerdata. Bilenberg og kolleger påpeger derfor, at det i disse studier har været vanskeligt at bevise en årsagssammenhæng mellem børns mentale problemer og forældres skilsmisse.

Usikkerheder i undersøgelsen

Usikkerheden ved Bilenberg og kollegers studie er blandt andet, at antallet af familier, der indvilgede i at deltage i studiet, ikke er særlig højt for en statistisk undersøgelse. De børnefamilier, som deltog i de to spørgeskemarunder, var heller ikke helt repræsentative for alle danske børn. For eksempel var der lidt for mange børn i specialklasse sammenlignet med det samlede nationale billede. Børn, der har brug for ekstra hjælp i skolen, kan også kæmpe med andre psykosociale udfordringer, og dette kan have påvirket resultatet. Endelig var der et frafald på 14% fra første til anden undersøgelse. Det er muligt, at disse frafalds-familiers trivsel var forringet, og at disse familier var ekstra udfordrede - hvilket kan være grunden til deres frafald. Deres fortsatte medvirken kunne i så fald have gjort tendensen endnu tydeligere (1).

"I kraft af sin metode kan undersøgelsen, i højere grad end tidligere undersøgelser, udelukke andre faktorer, der kan have betydning for børns trivsel og helbred."

Undersøgelsen har værdi for fagprofessionelle

Studiets særlige styrke er, at børnene blev undersøgt både før og efter forældrenes brud, samt at forskerne havde adgang til detaljerede informationer om alle børn via registerdata. I kraft af sin metode kan undersøgelsen i højere grad end tidligere undersøgelser stille skarpt på skilsmisens betydning for børns mentale trivsel. Undersøgelsen er derfor et skridt på vejen mod at kortlægge risikofaktorer - samt skærpe opmærksomheden på de børn, der oplever mange risikofaktorer i deres liv. Årsagssammenhænge kan være vanskelige at afkode én gang for alle, men virkningsforholdene bliver stadig mere tydelige, og det kan bane vejen for fremtidig forskning i deleordninger og forældresamarbejde, som kan støtte børn efter en skilsmisse.

Klik [her](#) for at læse om andre forskningsprojekter om skilsmissebørn:

- om risici og muligheder for trivsel efter skilsmissem
- om børneliv i to hjem
- om hvordan kommunikationskurser forebygger brud
- om søskendes betydning

Primær kilde:

[1. Rasmussen, C., Nielsen, L., Petersen, D., Christiansen, E., & Bilenberg, N. \(2014\). Adverse life events as risk factors for behavioural and emotional problems in a 7-year follow-up of a population-based child cohort. *Nordic Journal of Psychiatry*, 2014, Vol.68\(3\), P.189-195, 68\(3\), 189-195.](#)

Sekundære kilder:

[2. Ängarne-Lindberg, T., & Wadsby, M. \(2012\). Psychiatric and somatic health in relation to experience of parental divorce in childhood. *International Journal of Social Psychiatry*, 58\(1\), 16-25.](#)

[3. Fergusson, D. M., Horwood, L. J., & Lynskey, M. T. \(1994\). Parental Separation, Adolescent Psychopathology, and Problem Behaviors. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 33\(8\), 1122-1133.](#)

[4. Harold G. et al \(2016\): What works to enhance inter-parental relationships and improve outcomes for children? Early Intervention Foundation. University of Sussex, Department for Works & Pensions.](#)

Yderligere information

- Faktaboks:

Kilde 1: Longitudinelt studie med 8- til 9-årige børn født i 1991 fra Fyn. Indsamlet fra større repræsentativt studie i 1999. 371 børn deltog i første undersøgelse. 77,8% af udvalgte børn gik i specialklasse. Anden runde i 2006 ved 15-årsalderen med 321 respondenter. Benyttede The Child Behaviour Checklist (CBCL)-spørgeskema, hvor tre valgmuligheder (sandt, lidt sandt, ikke sandt) kunne vælges til alle spørgsmål og en samlet score er givet til sidst.